

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Tdo/35/2019
Identifikačné číslo spisu: 4618010119
Dátum vydania rozhodnutia: 12.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Paluda
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:4618010119.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Paludu a sudcov JUDr. Františka Moznera a JUDr. Martina Piovartsyho v trestnej veci obvineného J. Y. pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. a), písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 12. augusta 2019 v Bratislave, o dovolaní obvineného J. Y. proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre zo dňa 12. decembra 2018, sp. zn. 2To/99/2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného J. Y. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

I.

Konanie predchádzajúce dovolaniu

Rozsudkom Okresného súdu Topoľčany (ďalej aj „prvostupňový súd“) z 19. septembra 2018, sp. zn. 3T/9/2018, bol obvinený J. Y. uznaný za vinného zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. a), písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

od presne nezistenej doby, približne od roku 2009 do 1. novembra 2017 v V., v byte č. XX vo vchode G. na X. poschodí, na ul. H. XXXX/X ako aj na iných miestach, po situáciách, ktoré mu neboli po vôli, napríklad ako sa syn E. Y. zachoval alebo niečo spravil, mu obžalovaný vulgárne nadával, ponížoval ho a viackrát fyzicky napadol tým spôsobom, že ho fackal, ubil po tele bodliakmi, škrtil rukami pod krkom, vyhrážal sa mu, že ak to povie matke, tak ju viac neuvidí, naposledy dňa 1. novembra 2017 v čase o 21.00 hodine ho v mieste trvalého pobytu udrel približne 10 krát päťou do tváre, poškriabal na hrudi a spôsobil mu viacnásobné pomliaždenie tváre s maximom v oblasti zygomatických oblúkov a čela vľavo, pomliaždenie nosa, odreniny prednej hrudnej steny a bližšie nešpecifikované poranenie pravého oka, súčasne bez vážneho dôvodu vyvolával konflikty a následne stresové situácie u manželky H. Y., na ktorú agresívne kričal, vulgárne jej nadával, v lete 2011 po tom, čo uviedla, že od neho odíde, sa jej vyhrážal, že jej vystrelí revolverom hlavu, keď chcela zavolať políciu, tak jej nadával, pričom uvedeným

konaním E. Y., nar. XX. R. XXXX, trvale bytom V., H. XXXX/X spôsobil poškodenie psychického zdravia v zmysle rozvoja úzkostnej depresívnej reakcie na závažný stres a H. Y., nar. X. H. XXXX, trvale bytom V., H. XXXX/X spôsobil posttraumatickú stresovú poruchu, ktorá sa u nej prejavila výskytom depresívneho ladenia, výraznými známkami aktuálnej úzkosti, neurotickými symptómami s vegetatívnou reakciou, poruchami spánku, pozornosti, autoakuzáciami, zvýšenou senzitivitou a excitáciou (predráždenosťou), flashbackmi - opakovanými, neodbytnými znovuvybavovaniami a znovuprežívaním v spomienkach a v snoch, pričom táto porucha jej podstatne zhoršila obvyklý spôsob života pravdepodobne od roku 2013, avšak s určitosťou od roku 2014 až do 2. novembra 2017.

Za to mu prvostupňový súd uložil podľa § 208 ods. 3 Trestného zákona, za zistenia poľahčujúcich okolností podľa § 36 písm. j), písm. l), písm. n) a za nezistenia priťažujúcej okolnosti podľa § 37 Trestného zákona, postupom podľa § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, trest odňatia slobody vo výmere 7 (sedem) rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona prvostupňový súd obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Krajský súd v Nitre rozhodujúci o odvolaní obvineného J. Y. proti uvedenému rozsudku prvostupňového súdu uznesením z 12. decembra 2018, sp. zn. 2To/99/2018, odvolanie obvineného podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

II.

D o v o l a n i e

a vyjadrenie k nemu

Proti citovanému uzneseniu Krajského súdu v Nitre podal obvinený J. Y. dovolanie prostredníctvom zvoleného obhajcu Pavla Trnku podaním z 11. marca 2019, podaným na poštovú prepravu 13. marca 2019, z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

V podanom dovolaní obvinený uviedol, že je pre neho nepochopiteľné, že prvostupňový ani odvolací súd nevideli dôvod na uloženie trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby stanovenej pre zločin podľa § 208 ods. 3 Trestného zákona, a to ani so zreteľom na jeho vyhlásenie o vine, ktoré podľa stanoviska trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júna 2017, sp. zn. Tpj 55/2016, otvára analogickú možnosť zníženia trestu odňatia slobody o jednu tretinu pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby, ako v prípade konania o dohode o vine a treste. Rovnako tak je pre obvineného nepochopiteľné, že napriek záveru prvostupňového súdu o existencii viacerých poľahčujúcich okolností a neexistencii žiadnej priťažujúcej okolnosti, ako aj napriek zisteným okolnostiam prípadu a jeho pomerom súdy nevideli dôvod na mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody podľa § 39 ods. 1 Trestného zákona. Obvinenému je však zrejmé, že neaplikovanie § 39 ods. 1 Trestného zákona, resp. analogicky § 39 ods. 2 písm. d) Trestného zákona, nenaplnia dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, resp. dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku [dovolateľ mal zrejme na mysli § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pozn.], keďže ani z § 39 ods. 1 Trestného zákona, ani z § 39 ods. 2 písm. d) Trestného zákona nevyplýva pre súd povinnosť znížiť trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby, pretože tieto ustanovenia nemajú kogentný charakter.

Skutočnosť, že výrok o treste nemôže obvinený napadnúť z hmotnoprávnej pozície, podľa jeho názoru neznamena, že ho nemôže napadnúť z procesnoprávnej pozície dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V tejto súvislosti obvinený poukázal na to, že odvolací súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vytkol prvostupňovému súdu, že napriek návrhu obvineného sa v odôvodnení rozsudku vôbec nezaoberal možnosťou uloženia trestu s použitím § 39 Trestného zákona. Uvedeným konštatovaním odvolací súd podľa obvineného potvrdil jeho odvolaciu námietku, že prvostupňový súd sa v rozsudku vôbec nevyrovnal a ani len nepokúsil vyrovnať s obhajobou obvineného, na základe čoho je

tento rozsudok nepreskúmateľný. Z odôvodnenia rozsudku prvostupňového súdu síce vyplýva, že vzhľadom na prevahu poľahčujúcich okolností súd ukladal obvinenému trest v rámci upravenej trestnej sadzby, ktorej hornú hranicu znížil o jednu tretinu a trest uložil na dolnej hranici upravenej trestnej sadzby, avšak nevyplýva z neho, či a v akom rozsahu považoval súd za preukázanú existenciu okolností prípadu a pomerov páchatel'a v kontexte § 39 Trestného zákona a ak áno, prečo ju nepremietol do uloženého trestu, keď celé obhajobou iniciované dokazovanie smerovalo k preukázaniu okolností prípadu a pomerov páchatel'a odôvodňujúcich mimoriadne zníženie trestu podľa § 39 ods. 1 Trestného zákona. Rovnako tak je podľa obvineného rozsudok prvostupňového súdu nepreskúmateľný v tom smere, že neobsahuje žiadnu zmienku o tom, ako malo na výrok o treste vplyv jeho vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Napriek tomu, že prvostupňový súd sa vo svojom rozsudku nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie vo vzťahu k výroku o treste, krajský súd v rozpore s § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku napadnutý rozsudok nezrušil, ale sám sa v odôvodnení svojho rozhodnutia pokúsil doplniť dôvody, ktoré podľa neho viedli prvostupňový súd k uloženiu trestu odňatia slobody vo výmere sedem rokov. Takýto postup považuje obvinený za závažné porušenie svojich práv na obhajobu, pretože vo svojej podstate ignoruje dvojštandardnosť trestného konania, ktorá má zaručiť spravodlivé prejednanie vecí v zmysle základnej zásady trestného konania, vyjadrenej v § 2 ods. 7 Trestného poriadku.

V ďalšej časti podaného dovolania obvinený poukázal na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2012, sp. zn. 6 Tdo 71/2012), podľa ktorej právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zároveň zákonný postup pri reakciách orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Súčasťou tohto práva je aj právo na to, aby bol každý výrok rozsudku odôvodnený presvedčivo a tak, aby bolo rozhodnutie súdu preskúmateľné. Z odôvodnenia musí byť okrem iného zrejmé, ako sa súd vyrovnal s obhajobou. Porušením práva na obhajobu zásadným spôsobom je podľa obvineného nepochybne to, ak sa v priebehu celého konania až do vyhlásenia rozhodnutia odvolacím súdom vôbec nedozvie, ako súd hodnotil dôkazy vo vzťahu k možnému použitiu zmierňovacích ustanovení Trestného zákona ohľadom výroku o treste.

S poukazom na uvedené obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil porušenie zákona v ustanoveniach § 2 ods. 7, § 168 ods. 1, § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a zároveň podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil dovolaním napadnuté uznesenie Krajského súdu v Nitre z 12. decembra 2018, sp. zn. 2To/99/2018, ako aj rozsudok Okresného súdu Topoľčany z 19. septembra 2018, sp. zn. 3T/9/2018, čo do výroku o treste a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Okresnému súdu Topoľčany, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol a taktiež aby podľa § 388 ods. 2 Trestného poriadku nariadil, aby súd vec rozhodol v inom zložení senátu.

K dovolaniu obvineného sa podaním z 2. apríla 2019 vyjadrila okresná prokurátorka Okresnej prokuratúry Topoľčany (ďalej len „prokurátorka“), ktorá vo svojom vyjadrení uviedla, že s poukazom na odôvodnenie dovolania obvineného J. Y. má za to, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V predmetnej veci podľa prokurátorky neprichádza do úvahy dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pretože použitie tohto ustanovenia prichádza do úvahy najmä v prípadoch porušenia ustanovení o povinnej obhajobe (§ 37 Trestného poriadku), k čomu nedošlo. Obvinený bol v konaní pred súdom riadne a zákonne poučený za prítomnosti obhajcu, mohol sa s ním radieť a súd mu umožnil plne uplatniť jeho právo na obhajobu. Z týchto dôvodov prokurátorka navrhla, aby dovolací súd dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Spis spolu s podaným dovolaním bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložený 5. júna 2019.

III.

Konanie pred dovolacím súdom

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku), oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku), a že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1 a ods. 2 Trestného poriadku). Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku, veta prvá, keďže obvinený pred podaním dovolania využil právo podať riadny opravný prostriedok a o tomto bolo rozhodnuté.

Súčasne však dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejmé, že nie sú naplnené dôvody dovolania uvedené v § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Úvodom je potrebné uviesť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu, ktorým sa má zabezpečiť náprava procesných a hmotnoprávných chýb taxatívne uvedených v ustanovení § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok (s výnimkou dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku) neslúži na revíziu skutkových zistení súdov prvého a druhého stupňa.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

V rámci tohto dovolacieho dôvodu obvinený namieta nedostatočné odôvodnenie rozsudku prvostupňového súdu vo vzťahu k neaplikovaniu inštitútu mimoriadneho zníženia trestu podľa § 39 Trestného zákona, ako aj neuvedenie toho, aký vplyv malo jeho vyhlásenie o vine na výrok o treste.

K tomu možno v prvom rade uviesť, že ako už samotný obvinený v podanom dovolaní uviedol, nepoužitie ustanovenia § 39 Trestného zákona samo o sebe nezakladá existenciu žiadneho dovolacieho dôvodu (pozri stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, prijaté 14. júna 2010, sp. zn. Tpj 46/2010, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 5, roč. 2011).

Obvinený však v podanom dovolaní uvádza, že nenamietá samotné nepoužitie § 39 Trestného zákona, ale namietá nedostatočné odôvodnenie rozsudku prvostupňového súdu vo vzťahu k nepoužitiu tohto ustanovenia. So zreteľom na uvedené je potrebné dať do pozornosti § 371 ods. 7 Trestného poriadku, v zmysle ktorého dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné. V rámci podaného dovolania tak nemožno účinne namietat iba samotné nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia, a to ani s poukazom na dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Nad rámec uvedeného však najvyšší súd považuje za potrebné doplniť, že v dvojinštančnom súdnom konaní rozhodnutia súdu prvého a druhého stupňa tvoria jednotu. Preto ak sa prvostupňový súd v odôvodnení rozhodnutia dostatočne nevysporiada so všetkými skutočnosťami, tento nedostatok môže odvolací súd odstrániť tým, že v odôvodnení svojho rozhodnutia tieto skutočnosti doplní. Tak tomu bolo aj v tomto prípade, keď prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozsudku na str. 7 - 8 popísal, akými úvahami sa spravoval pri ukladaní trestu, osobitne však neuviedol, z akého dôvodu nepristúpil k aplikácii § 39 Trestného zákona. Uvedený nedostatok však odstránil odvolací súd tým že v napadnutom uznesení na str. 9-10 doplnil, prečo obvinenému nebolo možné mimoriadne znížiť trest, konkrétne „odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že obžalovanému nebolo možné znížiť trest odňatia slobody pod spodnú hranicu trestnej sadzby s použitím ustanovenia § 39 Tr. zák. ako navrhoval. V tejto súvislosti je nutné vytknúť súdu I. stupňa, že napriek návrhu obžalovaného sa možnosťou uloženia trestu s použitím ustanovenia § 39 Tr. zák. v odôvodnení napadnutého rozsudku vôbec nezaoberal. Napriek uvedenému

správne súd I. stupňa rozhodol, keď mu uložil trest odňatia slobody na spodnej hranici základnej trestnej sadzby upravenej podľa § 38 ods. 3 Tr. zák. S ohľadom na vyššie uvádzané okolnosti prípadu a následky na zdravotnom stave poškodených, neadekvátne správanie obžalovaného najmä voči svojmu chorému synovi, ktorému napriek jeho mimoriadnej zaangažovanosti a snahe o zlepšenie zdravotného stavu (vybavenie rôznych liečebných procedúr, kúpeľných liečení, jeho osobnej účasti na nich, zaangažovanosti aj rôznych nadácií), tomuto na druhej strane spôsobil príkorie, neakceptujúc jeho potreby, možnosti a zdravotný stav, presadzujúc hlavne svoje vlastné zámery, neváhajúc použiť aj násilie, neboli splnené zákonné podmienky na mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby. Poukazujúc na vyššie uvedené skutočnosti nadriadený súd zistil, že súd I. stupňa sa pri ukladaní trestu vyrovnal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie, keď uložil obžalovanému za spáchaný zločin trest odňatia slobody v trvaní 7 rokov. Túto výmeru považuje odvolací súd za správnu a primeranú, najmä zodpovedajúcu zákonným ustanoveniam uvedeným v Trestnom zákone, pričom takto uložený trest napĺňa účely generálnej a individuálnej prevencie, prihliadnuc i na osobu obžalovaného, povahu spáchaného skutku, jeho závažnosť a následky na zdraví poškodených, spôsob spáchania skutku a jeho trvanie, pohnútku a zavinenie obžalovaného a nezistil dôvod na uloženie trestu v nižšej výmere ani žiadny dôvod na zhovievavejší prístup pri ukladaní trestu obžalovanému. Pokiaľ ide o návrh obhajcu na mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody obžalovanému pod spodnú hranicu trestnej sadzby s ohľadom na vyhlásenie obžalovaného o vine postupom podľa § 39 ods. 2 písm. d) Tr. zák., keď by súd I. stupňa mal pri ukladaní trestu vychádzať z trestnej sadzby, ktorej dolná hranica by bola 4 roky a 8 mesiacov a z tejto dolnej hranice mal potom zvažovať existenciu poľahčujúcich okolností a následne z takto upravenej trestnej sadzby vykonať ďalšie zníženie z dôvodov uvedených v § 39 ods. 1 Tr. zák., je potrebné uviesť, že takýto postup nie je v zmysle príslušných ustanovení trestného zákona možný. Napriek skutočnosti, že sa môže obžalovanému zdať uložený trest neprimerane prísny s ohľadom na jeho zaangažovanosť na uzdravení syna a jeho starostlivosť o neho, všeobecný súd je povinný akceptovať zákon a jeho konkrétne kogentné normy tak, ako sú uvedené v platnom a účinnom zákone, aj keď sa niektoré môžu javiť ako veľmi prísne alebo príliš benevolentné. Nemôže ich zmierňovať výkladom, ktorý nerespektuje pravidlá výkladu právnej normy. Napriek uvedenému neboli v konaní zistené žiadne také okolnosti prípadu alebo pomery obžalovaného, pre ktoré by bolo možné konštatovať, že trest mu uložený na samej dolnej hranici trestnej sadzby je pre neho neprimerane prísny a že by na ochranu spoločnosti postačoval trest kratšieho trvania, poukazujúc aj na jeho osobnostné danosti a závery znaleckého posudku znalca PhDr. Andreja Benkoviča. Zjednocujúce stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR č. Tpj 55/2016 z 27. 6. 2017, na ktoré sa odvoláva obhajca, nestanovuje obligatornosť použitia § 39 Tr. zák. v prípade vyhlásenia obžalovaného o vine a takáto povinnosť nevyplýva ani zo skutočnosti, že iné súdy tak postupujú. Splnenie podmienok uvedených v § 39 Tr. zák. je nutné zväziť vzhľadom na všetky individuálne okolnosti daného prípadu ako i pomery páchatel'a.“

Z uvedeného je zrejmé, že v rámci odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu obvinený dostal odpoveď aj na otázku, prečo v jeho prípade konajúce súdy nepristúpili k aplikácii § 39 Trestného zákona. Zároveň, pokiaľ obvinený v podanom dovolaní namieta, že z rozsudku prvostupňového súdu nie je zrejmé ani to, aký vplyv malo jeho vyhlásenie o vine na výrok o treste, najvyšší súd dáva do pozornosti, že prvostupňový súd jeho priznanie sa k spáchaniu skutku a úprimné oľutovanie na hlavnom pojednávaní zohľadnil v rámci poľahčujúcich okolností podľa § 36 písm. l), písm. n) Trestného zákona, čo uviedol aj na str. 7, v piatom odseku odôvodnenia svojho rozsudku. Na základe prevahy poľahčujúcich okolností následne prvostupňový súd v súlade s § 38 ods. 3 Trestného zákona znížil hornú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby o jednu tretinu a trest obvinenému ukladal v upravenej sadzbe v rozpätí 7 rokov - 12 rokov a 4 mesiace. S uvedeným postupom prvostupňového súdu sa stotožnil aj krajský súd (viď str. 7, posledný odsek napadnutého uznesenia).

Na základe uvedeného možno konštatovať, že z rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu je dostatočne zrejmé, ako sa tieto vysporiadali s možnosťou mimoriadneho zníženia trestu obvinenému a akým spôsobom zohľadnili v rámci ukladaní trestu vyhlásenie obvineného o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Možno preto konštatovať, že v predmetnej veci nedošlo k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v predmetnej veci nie je naplnený dôvod dovolania predpokladaný ustanovením § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a z tohto dôvodu dovolanie obvineného J. Y. na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.